

[Direct naar zoekformulier](#)

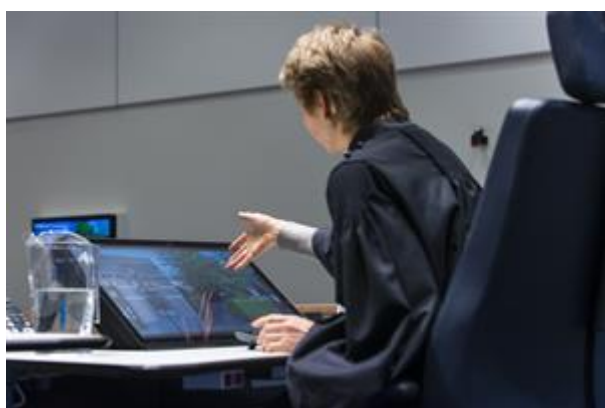
[Direct naar navigatiemenu](#)

Rechterlijke dwalingen

Het Nederlandse rechtssysteem kent verschillende manieren om te voorkomen dat onschuldigen worden veroordeeld. Bijvoorbeeld vrijspraak bij onvoldoende bewijs en hoger beroep. Als ondanks alle waarborgen iemand toch onterecht wordt veroordeeld, spreekt men van een rechterlijke dwaling.

Wat is een rechterlijke dwaling?

Er is sprake van een rechterlijke dwaling als na een onherroepelijke veroordeling duidelijk wordt dat de veroordeling onterecht is. Bijvoorbeeld omdat er nieuw bewijs is opgedoken of omdat de echte dader heeft bekend.

Hoe vaak komen rechterlijke dwalingen voor?

De afgelopen jaren zijn enkele rechterlijke dwalingen aan het licht gekomen. De Schiedammer parkmoord, de Puttense moordzaak en de zaak rondom Lucia de Berk zijn bekende voorbeelden.

Bekende rechterlijke dwalingen

- [1986 Ina Post Deze tab is actief](#)
- [1994 Puttense moordzaak](#)
- [2000 Schiedammer parkmoord](#)
- [2003 Lucia de Berk](#)

Bejaardenverzorgster Ina Post wordt wegens de doodslag op een 89-jarige vrouw veroordeeld tot 6 jaar cel. In 2010 wordt ze in herziening vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs. Ze heeft haar straf dan al uitgezeten.

[Meer over bekentenissen zaak Ina Post](#)

Oorzaken rechterlijke dwaling

Ondanks alle maatregelen om rechterlijke dwalingen te voorkomen, zijn ze nooit compleet uit te bannen. Geen systeem is waterdicht, ook het rechtssysteem niet. Rechterlijke dwalingen gebeuren bijvoorbeeld door fouten in het politieonderzoek die niet door de rechter worden opgemerkt. Of er is sprake van onjuist bewijs, zoals een valse getuigenverklaring. Het kan ook dat een rechter informatie verkeerd interpreteert en daardoor verkeerde conclusies trekt.

Oordelen op basis van anderen

De rechter moet zich veelal baseren op wat andere mensen verklaren. Bijvoorbeeld getuigen en deskundigen, maar ook het onderzoek van politie en justitie. Als zij iets over het hoofd zien of denken vanuit een tunnelvisie, kan het voor een rechter erg moeilijk zijn om hier achter te komen.

Ondeugdelijk bewijs

Bewijsmateriaal kan soms ondeugdelijk zijn. Bijvoorbeeld als het tijdens het onderzoek besmet wordt met andere sporen. Of als er per ongeluk monsters worden verwisseld in een laboratorium.

Denkfouten

Over het algemeen zijn mensen geneigd om informatie die iets bevestigt, zwaarder te laten wegen dan informatie die iets ontkracht. Bewijs dat wijst in de richting van schuld, kan dan belangrijker worden geacht dan bewijsdat wijst in de richting van onschuld. Rechters worden getraind niet in dit soort valkuilen te trappen.

Hoe komt een dwaling aan het licht?

Voortschrijdende techniek

Bijvoorbeeld: dankzij DNA-techniek kunnen oude sporen alsnog aan de echte dader worden gekoppeld.

Nieuw bewijs

Er zijn nieuwe getuigen of sporen die overtuigend onschuld aantonen of wijzen naar een andere dader.

Nieuwe (weten- schappelijke) inzichten

Bijvoorbeeld: waar eerder werd gedacht dat een stofje in het bloed van het slachtoffer wees op vergiftiging, weten we nu dat het ook op een ziekte kan duiden.

Voorkómen van rechterlijke dwalingen

Fouten herstellen

De rechtspraak is zo ingericht dat fouten te herstellen zijn. Zo kan een veroordeelde:

- de uitspraak van de rechter aanvechten in hoger beroep
- een cassatieberoep indienen, als er twijfels zijn over de gevolgde procedure
- een herzieningsverzoek indienen, als er nieuwe gegevens zijn

Onderzoek en scholing

Ondanks dat fouten te herstellen zijn, komen rechterlijke dwalingen voor. Om dit in de toekomst te voorkomen, wil de Rechtspraak hier lessen uit trekken. Dit gebeurt onder andere door:

- Het opstellen van een register van gerechtelijke deskundigen, zodat rechters snel de juiste informatie kunnen opvragen.
- Extra scholing en ondersteuning van rechters, bijvoorbeeld op het gebied van statistiek en DNA (zie ook [Gerechten krijgen forensische ondersteuning](#)).
- Wetenschappelijk onderzoek naar strafrechtelijke besluitvorming of de rol van deskundigen.

Zie ook:

- [Hoger beroep](#)
- [Cassatieberoep](#)
- [Herziening](#)

[Sociaalpsychologische determinanten van strafrechtelijke besluitvorming](#) (pdf, 2,3 MB)

Onderzoek naar de informatieverwerking en besluitvorming in de meervoudige kamer, met nadruk op sociaalpsychologische processen.

[Judicial error by groups and individuals](#) (pdf, 502,2 KB)

Onderzoek naar juridische beslissingen door individuen en groepen

[Inschakeling van deskundigen in de rechtspraak](#) (pdf, 1,3 MB)

Onderzoek naar knelpunten bij de inzet van deskundigen in civielrechtelijke zaken.

<https://www.rechtspraak.nl/Uitspraken-en-nieuws/Themas/Rechterlijke-dwalingen>

Ref.: *Wat is een rechterlijke dwaling.docx*
19/06/2018 12:37